

NIE MAM GDZIE WRÓCIĆ

W KRĘGU TWÓRCZOŚCI WOJCIECHA PEŃKI

Pejzaż z wędrowcem

Tytuł prawie dantejski – *Do zobaczenia w piekle* – a narratora-autora oprowadzają po swoim piekle rozmówcy-przewodnicy. Ale książka Wojciecha Pestki jest czymś więcej niż zbiorem reportaży na temat kresowej apokalipsy. To także plon długiej, w istocie samotnej, romantycznej wędrówki. Podjętej „na połowie czasu”, po przekroczeniu smugi cienia. Nie z przypadku jak u Danego, ale z wyboru, z poczucia powinności spłacenia rodzinnego długu, a także z potrzeby serca – najwazniejszej, bardzo osobistej. Wędrówki w czasie i przestrzeni, ale może przede wszystkim... w głąb siebie.

Jednak miąższ tych opowieści stanowią realia: dramatyczne dzieje kilkorga mieszkańców polskich – a potem byłych polskich – Kresów, splecione z historią miejsc, w których wypadło im żyć. Przez całą książkę przewija się pytanie o rolę wyboru i przypadku w ludzkim życiu – a może o udział w nim wolnej woli człowieka i działania Opatrzności. Takie refleksje nawiedzają bohaterów, a także samego Autora.

Bohaterami książki są Polacy, Białorusini, Łotyszy, Ukraińcy, Żydzi. Wśród nich znaleźli się ci sławni – jak Bruno Schulz i Stanisław Vincenz, a także osoby znane tym, którzy w sposób szczególny interesują się Drohobyczem, Krzemieńcem czy dzisiejszą Łotwą – jak Alfred Schreyer, Irena Sandecka i Knuts Skujenieks, ale również postaci wydobyte z mroku przez Autora, dotychczas znane jedynie swoim najbliższym. Wojciech Pestka nie „ustawia” bohaterów wedle jakiegokolwiek hierarchii. W takim doborze i uporządkowaniu materiału uwidacznia się wielki walor książki: uważne, pełne pietizmu słuchanie drugiego człowieka. I powstrzymywanie się od ocen – nawet w przypadku tak drastycznym jak Darii Husiak. Bo przecież to nie jest szkolna czytanka. Inteligentnemu czytelnikowi trzeba pozostawić możliwość własnej oceny. Bo każde ludzkie życie zasługuje na uwagę. Tak bogate w wydarzenia, tak naznaczone cierpieniem. Nawet – to zmarnowane.

Pojedyncze opowieści o losach składają się na opowieść o Losie. Co łączy bohaterów tej książki? Wydaje się, że tą wspólną cechą jest dzielność wobec losu, heroizm na co dzień. Doświadczani granicznymi przeżyciami, w sytuacjach prerastających wyobrażnię przeciętnego człowieka zachowują godność, wiarę i nadzieję. Dotyczy to również tych, z poglądami których absolutnie się nie zgadzamy, a ich czynny nas przerażają. Czy kresowanie tę dzielność mieli w charakterze? Czy można by ją uznać za cechę „gastunkową” pochodzących „stamtąd, skąd wszyscy”?

Bo przecież niektórzy bohaterowie książki swój „po-
byt w piekle” wybrali, decydując się na pozostanie
albo nawet powracając – jak książdź Ludwik Rutyna
po czterdziestu sześciu latach spędzonych w Polsce.
Książka Wojciecha Pestki prowokuje czytelnika do
stawiania ważnych pytań także sobie.

Opowieści tworzące *Do zobaczenia w piekle* są
tekstem wielogatunkowym, na całość składają się re-
portaż, wywiady, eseje. Książka została bardzo pre-
czyjnie skomponowana. Autor podzielił ją na sześć
dużych rozdziałów, które nazwał księgami. Każda
zawiera relację z kolejnej podróży. Każdą poprzedza
motto – z Biblii, z Dantego, Eliota, Borgesa. Nazwy
ksiąg prowadzą wyobraźnię czytelnika. Pierwsza to
„Księga piasku” – a więc tego, co czas rozwiewa; druga
– „Księga przeznaczenia” – losu, przed którym nikt
się nie ostoji; trzecia – „Księga świadectw” – tego, co
po nas pozostaje, śladu człowieka w historii; czwarta
– „Księga liczb” – jakże często w dzisiejszym świecie
sprowadzonych do statystyk; piąta – „Księga osobna”
– najbardziej, ale przecież potrzebna dla równo-
wagi, rodzaj kontrapunktu. Bo „Księga osobna”, której
bohaterką jest Daria Husiak, łączniczka Romana Szu-
chewicza, mrozi krew w żyłach. Zwłaszcza że Autor
nie formułuje ocen. Wreszcie szósta – „Księga wia-
tru” – jakby kłamrą spina początek i koniec. Wiatr
wszystko rozwieje...

Każda księga opatrzona jest ponadto podtytułem-
komentarzem, a dłuższe teksty – śródtytułami. To
i wyjaśnienia, i ułatwia czytanie. Dziś przyzwyczajeni

jestemy do takiej percepcji tekstów. „Postmoder-
nistycznych”, mozaikowych, fragmentarycznych
z założenia. Ta mozaikowość narracji niejako w na-
turalny sposób została poddyktowana przez sam te-
mat – wszak zainteresowania Autora koncentrują
się na obszarach wielokulturowych. Nie jest to już ta
sama mityczna przestrzeń kresowa, którą podsuwa
nam wyobraźnia, ale przestrzeń zdegradowana –
urągające pięknu i człowiekowi betonowe bloki na
miejscu dawnych drewnianych domów. Wszędzie.
Powracają w wielu miejscach książki, jak natrętny
leitmotiv. Brutalnie udowadniają, że tamten świat
zginął bezpowrotnie. Inny znak czasu to upadek albo
pauperyzacja wielkich kresowych rodów – jak w roz-
dziale o praprawnuce księżnej Czetwertyskiej.
Czy jednak jest zarazem, czy musi być, degradacją
człowieka? Warto by się zastanowić. Mojemu sercu
najbliższy jest piękny rozdział poświęcony Irenie
Sandeckiej z Krzemienia.

Książka Wojciecha Pestki porusza emocje czy-
telnika. To ważna umiejętność – niejako narzucić
sposób odbioru. Za pomocą nieemocjonalnej relacji
przekonać do ukrytych emocji autorskich. Dyskretny
komentarz autorski, pozbawiony bezpośrednich ocen,
zawiera refleksje ogólne. Bo przecież już w samym
doborze i uporządkowaniu materiału czytelnik od-
najdzie przejrzyste kryteria wartości piszącego.

Książkę ilustrują fotografie – czarno-białe, o dużej
sile ekspresji. Czyżego są autorstwa? Informacji brak,
więc pewnie samego pisarza.

Książka Wojciecha Pestki jest nie tylko dobrze napisana i ciekawa, ale – co w miarę upływu lat staje się dla mnie najważniejszym kryterium – potrzebna. Adresowana do czytelnika dzisiejszego, ujmująca różne tematy z trzech punktów widzenia: historycznego, aktualnego i uniwersalnego. Otwiera ją doskonałe mocne wejście – Drohobycz, półtora miasta. Rzeczywiście, tak to miasto nazywano. I zaraz – oglądanie starych pocztówek, unaoczniających temat. W ogóle – dobre wejścia i mocne puenty są zaletą poszczególnych rozdziałów. Wiadomo, że ręka mistrza nawet z suchych danych z rocznika statystycznego wyczaruje tekst fascynujący. Wojciech Pestka ukazuje mistrzostwo już w samym doborze faktów, w ich zestawieniu, w dokonywanych cięciach i „przeskokach” w czasie i przestrzeni. Doskonałą tego ilustracją może być fragment dotyczący profesora Rudolfa Stefana Weigla – dolne akapity na stronie 66 i górny na 67. Doprawdy pikantne.

Gdyby szukać tradycji i powinowactw literackich, to na przykład rozdział „Księga liczb” przywodzi na myśl *Inny świat* i *Medaliony*. Tyle że relacje – światectwa – bohaterek-narratorek zostały tu tylko z lekka poddane „obróbce” autorskiej, pozostawiono w nich charakterystyczną surowość wypowiedzi, a skróty myślowe mają walor syntezy. W *Innym świecie* mamy literacką kreację, aczkolwiek opartą na faktach – tu przemawiają fakty „nieogładzone”. A co do *Medalionów* – w tym chropawym kontekście wydają się wręcz... przerafinowane formalnie. *Inny świat* to

dzieło wielkie, do *Medalionów* jakoś nigdy nie miałam nabożeństwa – od ich pozbawionego emocji „stoicyzmu” (w czasach, kiedy powstały, było to nowatorską maestrią stylu) zbyt blisko do „estetyzmu”. Książka Wojciecha Pestki być może nie pretenduje do miana literatury kreatywnej, ale sytuuje się wyraziście w literaturze faktu. A to przemawia do dzisiejszego czytelnika, szczególnie do tego, dla którego jedynie prawda jest ciekawa.

Bożena Gorska
Wojciech Pestka, *Do zobaczenia w piekle. Kresowa apokalipsa: Ukraina, Polska, Białoruś, Łotwa*,
Warszawa 2009, Wydawnictwo Prószyński i S-ka
„Twórczość” nr 9/2009

Czy Polacy są Polakami?

W języku rosyjskim słowo Rosjanin (Россиянин), o czym wie poza Rosją niewielu, oznacza mieszkańca Rosji, a nie etnicznego Rosjanina, bo ten określaný jest jako русский. Pozwała to temu wielonarodowemu państwu podtrzymywać tożsamość państwową właśnie, bez zamazywania tożsamości etnicznej. Kto dziś wie, że określenie Polak w wielonarodowej I Rzeczypospolitej oznaczało tylko jej mieszkańca, bo Polakami byli i Litwini, i Koroniarze, i Rusini, i Żydzi, i wszyscy inni mieszkańcy Rzeczypospolitej. Stąd słynna wypowiedź Kuklinowskiego w *Potopie* brzmi: „dwoch jest (z przeproszeniem waszmości) prawdziwych żołnierzy w tej Rzeczypospolitej: ja w Koronie, a Kmiecic na Litwie...”. Żadnego tu Polaka nie ma, a precyzyjniej – są tylko Polacy, bo Polakami byli i Kuklinowski, i Kmiecic, więc rozróżnienia w ten sposób zrobić by się nie dało. Upadek I Rzeczypospolitej, lata zaborów, wojen, kształtowania się nowoczesnych narodów, a potem przetaczanie granic państwa uczyniły Rzeczpospolitą krajem jednego właściwie tylko narodu – Polaków, a te resztki Ukraińców, Białorusinów,

Litwinów czy Niemców sprowadziły do pojęcia mniejszości narodowej i obywateli Rzeczypospolitej. Czasem jednak w duszy polskiej, w polskich genach odbija się echem nasza dawna wielonarodowa tożsamość. Te echa dawne, owe tony usłyszałem w pewnej książce.

Gdyby Polacy nie byli Polakami – zbiór reportaży i peror Wojciecha Pestki, bo o tej książce mowa, swój tytuł wzięła od szyderszej filipiki carskiego historyka Berga, zacytowanego w kończącym książkę reportażu o Muzeum w Rapperswilu. „Gdyby Polacy nie byli Polakami (...) już by się Polska dawno wyzwoliła” – drwił autor *Zapisków o polskich spiskach i powstaniach*. Być może, kto to wie... Ale na moje oko nie ten sens tytułu miał autor na myśli, przewrotnie go przytaczając.

Książkę otwiera „Rzeka przeznaczenia” – reportaż z Łotwy o Wiktorze Bagińskim, Polaku z Win-dawy, a kończy wspomniany tekst o Muzeum Polskim w Rapperswilu. Krajobraz zbioru, wbrew podtytułowi, sięga daleko szerzej niż Kresy, ale mentalnie jest w nich mocno osadzony. Łotwa, Litwa, Białoruś, Rosja, Ukraina są tu z jednej strony pretekstem, a z drugiej celem rozważań o polskości.

Te rozważania są jednak dalekie od natrętnego epatowania martyrologią czy prostackiej pedagogiki historycznej, zwanej czasem polityką historyczną (nie wiadomo, czy w opozycji czy ze wstydu przed prawdą). Pestka ma tę umiejętność zachowywania umiaru i nie-epatowania swą osobą, a wysuwania na plan pierwszy bohaterów swych rozmów. To pozwala mu na wyeks-ponowanie wątków, zdawałoby się, drugorzędnych,

a dopiero w odpowiednim oświetleniu dających możliwość, by dostrzec ich wagę. Już w pierwszym raporcie mamy historyczne wątki o związkach części ziem Łotwy z Polską, a jednocześnie obraz sowietyzacji potomków tamtejszych Polaków, którzy uważają się za Polaków, a tkwią po uszy w rosyjskiej popkulturze i sowieckiej mentalności. Zaraz potem odnajdziemy znakomity reportaż o łotewskim poecie Knutisie Skujenieksie – więźniu sowieckich łagrów i wielkim przyjacielu Polski, ze szczególnym uwzględnieniem Wrocławia.

Pierwsze reportaże i perora krążą wokół Łotwy (i Litwy z powodu Miłosza). Następne skręcają w kierunku Ukrainy, a dokładnie w kierunku wojny, którą Ukraińcy toczą z niewidzialnym, choć znanym wrogiem. I znów – jakbyśmy usłyszeli ton znajomy, czy to aby nie o Polsce? Nie, nie – to wschód Ukrainy, a może Polska – tylko w innych realiach? A gdybyśmy nie byli Polakami, tylko Ukraińcami, to co wtedy? Tego pytania autor nie zadaje, ale czy nie wystrzelił ono niczym strzelba w trzecim akcie, jak u Czechowa? W tej części warto zwrócić uwagę na proroczą perorę Jurija Andruchowycza z 2012 roku, zakończoną apelem o dwa lata później, gdy świat stanął na głowie, a Ukraina w ogniu. I na wspomnienie Wasyla Szapczuka o wojnie wcześniejszej o lat trzydzieści kilka – w Afganistanie.

Z Ukrainy łagodnie, bo poprzez reportaż o cerkwi ukraińskiej patriarchatu moskiewskiego, a następnie poprzez Dęblin, przenosimy się do Rosji,

gdzie napotkamy dwie perory – Wiktora Jeroftiejewa, którego polskiemu czytelnikowi przedstawiać nie trzeba, i Władimira Kantora, którego przedstawić warto, bo umysłowość to nietuzinkowa – filozof, myśliciel z gatunku tych, których Rosja zawsze miała i najczęściej spychała na margines – jak Czaadajewa, Bułgakowa czy choćby Gogola. Dla żadnego z nich Polska nie jest odniesieniem, ale jest paradoksalnie ważna, tak jakby spór polsko-rosyjski o wartości, zaczęty jeszcze w epoce Iwana IV i Zygmunta Augusta, trwał sobie w najlepsze.

Wreszcie Białoruś. Reprezentowana reportażem i perorą, i to jakim! Reportaż przedstawia postać Władimira Njajajewa – niedosłego kandydata na prezydenta Białorusi i kandydata (niespełnionego) do Nagrody Nobla. Czytając słowa o wynarodowieniu, o represjach, o dylematach Wschód czy Zachód, przypomniałem sobie słowa Mickiewicza pochodzącego przecież z terenu obecnej Białorusi: „Że słyszałbym głos z Litwy”, tyle że ja usłyszałem głos z minionej Polski – wynaradawianej, represjonowanej, pełnej dylematów.

Pozwolę sobie tutaj na małą dygresję. Njajajewa poznałem dzięki dwóm osobom: autorowi omawianej książki i białoruskiemu archiwistcie, a mojemu przyjacielowi – Jazepowi Januszkiewiczowi. Jazep poszukiwał materiałów o kacie Polski, ale i Litwy – Murawiewie „Wieszateliu”. Podarowałem mu mały tomik – biografię wydaną jeszcze w latach 80. i dołożyłem *Syzyfowe prace* Żeromskiego, bo ten los białoruski jakoś

mi się wydał zrymowany z Iosem polskim końca XIX wieku. Byłem potem w Warszawie, w Domu Literatury na promocji opracowanego przez Jazepa Januszkiewicza pamiątkowego tomu o Powstaniu Strycińskim na terenie Wielkiego Księstwa Litewskiego zatytułowanego *Tylem do szubienicy*. I pomyślałem, że tak jak ja we współczesnej Warszawie, musiał się czuć dwieście lat wcześniej Francuz w Paryżu na wieczorze zorganizowanym przez polską emigrację. Otóż oprócz mnie i paru jeszcze osób zaproszonych z Polski, salę wypełniała elita kultury białoruskiej! Wolna Białoruś spotykała się w Warszawie: czytała wiersze, dyskutowała, wspominała (wtedy też dowiedziałem się, że Wilno bardziej wiąże emocje białoruskie niż polskie).

Z trzech reportaży w części końcowej ostatni już został wspomniany z racji jego tytułu, od którego tytuł wzięła cała książka. Dwa pozostałe to polskie biografie z Kresami w tle. Pierwsza pokazuje los polski w ciągu stu lat poprzez opowieść jednego człowieka – zaczyna się w Iwanogrodzie, a kończy w Dęblinie, przy czym są to dwie nazwy tego samego miasta. Druga tenże los polski przekazuje przez dzieje jednej rodziny, zaczyna się w Czeknie w Polsce i kończy w Sandomierzu również w Polsce, z tym że dziś Czekno znajduje się na Ukrainie, choć nigdzie się nie ruszało.

Zatem jest to książka o Kresach, uwikłaniu i zaplątaniu, o „przeklętych problemach”, ale opowiedziana tak, jak chyba nikt do tej pory o tym nie opowiadał. Z empatią, ale bez zbędnych sentymentów. Jednak chyba największe wrażenie robi wielość – ten sam

świat widziany oczami Łotysza, Ukraińca, Białorusina i Polaka. Tak jakby siedzieli przy jednym stole i debatowali o współczesności, a Wojciech Pestka przybrał rolę moderatora – nie arbitra i nie *besserwissera*, ale skromnego słuchacza, który czasem podzuci jakiś temat do dyskusji. Jak choćby ten – gdyby Polacy nie byli Polakami...

A są?

Bogdan Knop
Wojciech Pestka, *Gdyby Polacy nie byli Polakami*,
Wysoki Zamek (Kraków 2020)
„Topos” 2021, nr 2

Jak z dzisiejszej perspektywy oceniasz te wszystkie doświadczenia, co one ci dały?

Najwięcej nauczyłem się na swoich błędach, może dlatego wciąż je popełniam.

Ale czego cię te błędy nauczyły?

Że najgorsze są te, których się nie popełniło.

rozmawiała Aleksandra Keller

Bibliografia twórczości Wojciecha Pestki

- Zwykła rozmowa* [Wiersze], Częstochowa: Wyd. Kult. i Szt. Urz. Woj. 1976, 12 s.
- Miasto* [Wiersze, fotografie W. Prażmowski], Częstochowa: SZSP wsp 1976, 8 s.
- Dziesięć wierszy dla Grosza* [Wiersze], Lublin: Polihymnia 2005, 88 s., ISBN 83-7270-365-5.
- Nagroda Oddziału Lubelskiego Stowarzyszenia Pisarzy Polskich w 2005 za najlepszy tom poetycki.
- Przekłady: ros. *Стихи для Грошки*, tłum. S. Moreino, Moskwa 2013; ukr. *Сніданок з Гамлетом*, tłum. W. Ślarczyk, Łuck 2016.
- Spacer po linie – Мандрівець пинвою* [Wiersze, tłum. wzaj.], współaut. A. Bagriana. Radom-Lwów: Skaut.pl-Kameniar 2008, 96 s., ISBN 978-83-60126-55-0, ISBN 5-7745-1064-6.
- Do zobaczenia w piekle. Kresowa apokalipsa: Ukraina, Polska, Białoruś, Łotwa* [Reportaż], Warszawa: Prószyński i S-ka 2009, 200 s., ISBN 978-83-7648-012-1. Wyd. 2 zmien. i rozszerz., Kraków: Wysoki Zamek 2019, 256 s., ISBN 978-83-950387-8-5.
- Nominacja do Nagrody im. J. Mackiewicza (2010),

Nagroda Marszałka Województwa Mazowieckiego (2010), Międzynarodowa Nagroda Literacka im. Hryhorijsa Skoworody (Ukraina, 2012), Międzynarodowa Nagroda Literacka im. Mikołaja Gogola (Ukraina, 2013), Ogólnopolska Nagroda Literacka im. Bolesława Prusa (2013).

Przekłady: ukr. *До побачення в пеклі*, tłum. A. Pawłyszyn, Lwów 2012; ros. *До свидания в аду*, tłum. S. Moreino, Moskwa 2019; biał. *Да сустрачы ў пекле*, tłum. P. Lachnowicz, Mińsk 2020.

Ballada o żyletce [Opowiadania], Warszawa: LSW 2009, 144 s., ISBN 978-83-205-5430-4.

Zawartość. Kalki. Pornografia: *Pies z czapką w pysku, Pornografia, Dziewczyna (z Dębłina), Nisza – w niebo patrzymy; Etiudy na odrobinę zdziwienia i (nie)rzeczywistość: Senna opowieść, Stróża (inaczej nocna straż), Przepis na śmieszne ciasteczka (w ramach promocji), Lublin. Podróż na wschód, Skazany na niewinność, Etiuda na zadany temat (to tylko sen); (Nie)prawdy i (nie) bajki: Krótkie opowiadanie o miłości, czyli Romeo i Julia, Miasto, Wróble nie odlatują, Buziaczki – inaczej ślina na druty; Ballady: *Ballada... tu mówi radio!*, *Ballada o praniu (z odroczonym terminem), Ballada o żyletce*.*

[Trzy razy trzy] 3 x 3 [Wiersze, tłum. wzaj.], współaut. M. Assare, S. Moreino, Radom: Skaut.pl 2010, 48 s. *Jak mało... ks. Józef Gacki (1805–1876) zarys biografii* [Biografia], Radom: Inzerat 2012, 144 s., ISBN 978-83-63315-07-8.

Powiedzcie swoim [Powieść polityczna o Radomskim Czerwcu '76], Kraków: Wysoki Zamek 2013, 328 s., ISBN 978-83-936117-6-8.

[Adaptacja:] Jarosław Rabenda, Teatr Powszechny im. Jana Kochanowskiego w Radomiu (publiczne czytanie 22 czerwca 2016).

Долины под снегом [Eseje], współaut. S. Moreino, Moskwa: Russkij Guliwer 2015, 76 s., ISBN 978-5-91527-157-7.

Mój mąż frajer [Powieść], Kraków: Wysoki Zamek 2017, 150 s., ISBN 978-83-947365-0-7.

Histeria [Wiersze wybrane], Kraków: Wysoki Zamek 2017, 112 s., ISBN 978-83-947365-7-6.

Klecha [Scenariusz filmowy na motywach powieści *Powiedzcie swoim*], współaut. J. Gwizdała, J. Peltelski. V-FILM 2017.

Gdyby Polacy nie byli Polakami. Kresowa apokalipsa: Reportaże i perory [Reportaże], Kraków: Wysoki Zamek 2019, 352 s., ISBN 978-83-953999-6-1.

Diabelska maszyna do szycia. Kresowa apokalipsa: Reportaże i perory [Reportaże], Kraków: Wysoki Zamek 2020, 358 s., ISBN 978-83-956802-3-6.

Mono #dram [Wiersze], Lublin: Instytut Literatury i Stowarzyszenie Pisarzy Polskich Oddział Lubelski 2020, 96 s., ISBN 978-83-66761-05-9; ISBN 978-83-66765-16-0.

Syrup z kocimiętki [Monodram], Lublin: Instytut Literatury i Stowarzyszenie Pisarzy Polskich Oddział Lubelski 2020, 92 s., ISBN 978-83-66761-10-0; ISBN 978-83-66765-19-1.

Bezsenne [Powieść], Lublin: Instytut Literatury i Stowarzyszenie Pisarzy Polskich Oddział Lubelski 2021, 172 s., ISBN 978-83-66761-22-3.

PRZEKŁADY

A. Rezanovich, *Pustelnik*, [Opowiadanie, z biały], Częstochowa: Tow. Wzajem. Ador. LITWA 2006, 32 s.
A. Bagriana, *Wyśnij mnie* [Wiersze, z ukr.], Częstochowa: Tow. Wzajem. Ador. LITWA 2008, 16 s., ISBN 978-83-89108-79-1.

P. Szczurycia, *Uobecnienie legendy – Напоминание легенды* [Wiersze, z ukr.], współaut. I. Wasilewska, Kijów: Uniwer. Wyd. PULSARY 2010, 40 s., ISBN 978-966-2171-62-4.

W. Ślupczuk, *Kobieta ze śniegu* [Powieść, z ukr.], współaut. I. Wasilewska, Lublin: Polihymnia 2012, 264 s., ISBN 978-83-7270-999-8.

W. Ślupczuk, *Księga zapomnienia* [Powieść, z ukr.], Kraków: Wysoki Zamek 2014, 428 s., ISBN 978-83-939586-7-2.

P. Lachnowicz, *Magiczna odznaka* [Opowiadanie dla młodzieży, z biały], „Koziołek” 2020, nr 1, 24 s. dod.
„Lublin, kultura i społeczeństwo”, ISSN 1733-4330.
W. Ślupczuk, *Ten sam kurz drogi* [Powieść, z ukr.], Lublin: Warsztaty Kultury 2021, 432 s., ISBN 978-83-64375-47-7.
S. Moreino, *Zimny płomień Hanzy* [Wiersze z ros.], Częstochowa: Towarzystwo Galeria Literacka 2021, 86 s., ISBN 978-83-65994-24-0.

REDAKCJA

J. Gacki, reprints prac:
Jedlnia, w niej kościół i akta obelnego prawa, Radom: Skaut.pl 2008, 302 s., ISBN 978-88-60120-93-6.

Droga krzyżowa, Radom: Skaut.pl 2012, 40 s.
Głos do Boga. Nabożeństwo domowe i kościelne..., Radom: Skaut.pl 2018, 272 s., ISBN 978-83-63315-33-7.
Jedlnia, Radom: Skaut.pl 2021, 72 s., ISBN 978-83-63315-55-92.

Ślad w pamięci [Album fotograficzny], współred. D. Szegda-Pestka, A. Winiarska, Poświętne: Stowarzyszenie JEDLŃIA 2021, 152 s., ISBN 978-83-96714-0-9.

PUBLIKACJE W WYDAWNICTWACH ZBIOROWYCH

Miasto (Warstwa milczenia) [w:] *Pierwszy komunikat. Almanach poetycki*, red. B. Garboś, Sandomierz: HSO w Sandomierzu 1976, s. 12.

Przykład jego gorliwy [w:] *Przykład jego gorliwy* [Druk z okazji nadania GBP w Jedlni im. ks. J. Gackiego, wstęp, red., projekt okł.], współaut. W. Karwicka, Jedlnia: Skaut.pl 2012, s. 3-9.

Przykazanie piąte: nie zabijaj [w:] *Pojednanie przez trudną pamięć*, red. A. Zińczuk, Lublin: Stowarzyszenie „Panorama Kultur” 2012, s. 82-84, ISBN 978-83-922720-8-2.

Owoc z drzewa makadamii [w:] *Powroty. Radom*, red. S. Równy, Radom: MBP w Radomiu 2017, s. 113-138, ISBN 978-83-63781-40-1.

Dlaczego Jedlnia?, *Porządek prawa obelnego*, *Młynarze i młyny*, *Wybrańcy*, *Dni szalone w Jedlni*, *Szkola Elementarna*, *Szwedzi a kociotek miedziarny na święconą wodę*, *Śmierć Dionizego Czachowskiego*, *Cmentarze*, *Dawny kościół drewniany (oczami ks. J. Gackiego)*, *Dawny kościół murowany (oczami ks. J. Gackiego)*, *Ks. Tadeusz Gacki (1771-1838)*, *Sub fide sacerdotalis* – ks. Józef Gacki (życie i zastugi), *Matka Boska Częstochowska – obraz pędzla Aleksandra Lessera z 1870 roku*, *Teraźniejszy kościół murowany (oczami ks. J. Wiśniewskiego)*, *Nowa plebania murowana (oczami ks. J. Wiśniewskiego)* [w:] *Jedlnia, wieś królewska*. Cud, miód i obwarzanki, red. D. Szegda-Pestka, Radom: Skaut.pl 2019, s. 5-7, 18-46, 75-77, 82-84, 255-286, ISBN 978-83-63315-46-7.

OPRACOWANIA I RECENZJE

(wybór w układzie alfabetycznym)

Antoniak-Kiedos E., *Matematyka królową nauk. Po-
ezja królową życia? O twórczości Wojciecha Pestki*
[w:] *Szkicownik. O pisarzach lubelskich*, red. Zbi-
gniew W. Fronczek, Lublin: Instytut Literatury
i Stowarzyszenie Pisarzy Polskich Oddział Lubelski
2021, ISBN 978-83-66761-24-7.

Amanowicz M., *Dziesięć wierszy dla Grosza*, „Resursa.

Radomski Miesięcznik Kulturalny” 2006, nr 7-9
[rec. *Dziesięć wierszy dla Grosza*].

Baran J., *Прозирання за межі правди* [Spojrzenie za
granicę prawdy], online: <http://bukvoid.com.ua/reviews/books/2013/01/23/084507.html> [dostęp: 23
stycznia 2013], patrz przekł. I. Wasilewska, „Lublin,
kultura i społeczeństwo” 2013 nr 5, ISSN 1733-4330
[rec. *Do zobaczenia w piekle*].

Chyczyński S., *Pani Grosz wśród wierszy*, „*Twórczość*”
2007, nr 10, ISSN 0041-4727 [rec. *Dziesięć wierszy
dla Grosza*].

Cirlić-Straszyńska D., *Kto ty jesteś?*, „*Nowe Książki*”
2009, nr 5, ISSN 0137-8562 [rec. *Do zobaczenia
w piekle*].

Fronczek Z. W., *Lektura obowiązkowa a może obowią-
zek lektury*, „*Miesięcznik Prowincjonalny*” 2013,
nr 1, ISSN 1506-5391 [rec. *Jak mało... ks. Józef Gacki
(1805-1876) zarys biografii*]. Tenże: *Za wierność
przesłaniu poety*, „Lublin, kultura i społeczeństwo”
2016, nr 3, s. 98-99, ISSN 1735-4330.

Górecki W., *Współczujcie nam, myślcie o nas*, „*Nowe
Książki*” 2020, nr 7-8, ISSN 0137-8562 [rec. *Gdyby
Polacy nie byli Polakami*].

Gorska B., *Pejzaż z wędrowcem*, „*Twórczość*” 2009,
nr 9, ISSN 0041-4727 [rec. *Do zobaczenia w piekle*].
Hnidiuk J., *Powieść polityczna?*, „*Nowe Książki*” 2014,
nr 3, ISSN 0137-8562 [rec. *Powiedzcie swoim*].

Jaworska J., *Syrup z kocimiętki*, „*Dialog*” 2020, nr 3
ISSN 0012-0041 [rec. *Syrup z kocimiętki*].

Kajtoch W., *O sztuce poetyckiej rozmowy*, „*Tygiel*

Kultury" 2008, nr 7-9, ISSN 1425-8587 [rec. *Spacer po linie* – Мандрівка линею].

Kanizy P., *Bohater lokalnej historii*, „Nowe Książki” 2012, nr 12, ISSN 0137-8562 [rec. *Jak mało... ks. Józef Gacki (1805-1876) zarys biografii*].

Kapsa J., *Książka o żalonym Mefisto*, „Kultura”, online: cz.info.pl [dostęp: 22 listopada 2013] [rec. *Powiedzcie swoim*].

Karusta Ż., *Нагодв налазиць сувязь [Okazja do nawiązania kontaktu]*, „LiM. Litaratura i mastactwa” (Białoruś) 28 sierpnia 2009, nr 32 [rec. *Do zobaczenia w piekle*].

Keller A., *Radomska omerita*, „Twórczość” 2014, nr 6, ISSN 0041-4727 [rec. *Powiedzcie swoim*].

Kępa M., *Kresowy ornament*, „Resursa. Radomski Miesięcznik Kulturalny” 2009, nr 5-6 [rec. *Do zobaczenia w piekle*].

Kępka A., *Co się wydaje – nowa książka Pestki*, „wyborcza.pl/radom” 2009, online: <https://radom.wyborcza.pl/radom/7,48201,7251535,co-sie-wydaje-nowa-ksiazka-pestki.html>, [dostęp: 15 listopada 2009] [rec. *Balada o żyłce*]. Taż: *Co się wydaje – Do zobaczenia w piekle*, „Gazeta Wyborcza Radom” 15.02.2009.

Knop B., *Samotność w długim marszu*, „Lublin, kultura i społeczeństwo” 2006, nr 2, ISSN 1733-4330 [rec. *Dziesięć wierszy dla Grosza*]. Tenże: *Odwaga i prawda*, „Galeria” 2009, nr 12, ISSN 2449-5328 [rec. *Do zobaczenia w piekle*]; *Tak mało? „Akan”* 2013, nr 6, ISSN 1429-9054 [rec. *Jak mało... ks. Józef Gacki (1805-1876) zarys biografii*]; *Czy Polacy są*

Polakami?, „Toro” 2021, nr 2, ISSN 1230-8943 [rec. *Gdyby Polacy nie byli Polakami*].

Lisowski K., *Miłość rozpisana na głosy*, „Nowe Książki” 2008, nr 7, ISSN 0137-8562 [rec. *Spacer po linie* – Мандрівка линею].

Małochleb P., *Żuć w zarotnieniu*, „Odra” 2009, nr 5, ISSN 0472-5182 [rec. *Do zobaczenia w piekle*].

Miciński C., *Do zobaczenia w piekle*, „granicie.pl”, online: <https://www.granicie.pl/recenzja/do-zobaczenia-w-piekle-kresowa-apokalipsa-ukraina-polska-bialorus-lotwa/3787> [dostęp 13 kwietnia 2021] [rec. *Do zobaczenia w piekle*].

Milek M., *Po nieskończoność słowa kocham*, „Obrzeża” 2006, nr 30 [rec. *Dziesięć wierszy dla Grosza*].

Pastuszewski St., *Taniec na linie*, „Akan” 2008, nr 5, ISSN 1429-9054 [rec. *Spacer po linie* – Мандрівка линею]. Tenże: *We mgle*, „Akan” 2009, nr 4, [rec. *Do zobaczenia w piekle*].

Ratajczak M., *Powiedzcie swoim*, „Odra” 2014, nr 2, ISSN 0472-5182 [rec. *Powiedzcie swoim*].

Sawenec A., *Kresowej apokalipsy ciąg dalszy*, „Akcent” 2021, nr 3, ISSN 0208-6220 [rec. *Diabelska maszyna do szycia*].

Ślarczyk W., *Людське життя як система знаків [Ludzkie życie jako system znaków]*, online: <http://bukvoid.com.ua/reviews/books/2012/10/03/073013.html>, [dostęp: 8 października 2012], przeł. I. Wasilewska [rec. *Do zobaczenia w piekle*]. Tenże: *Bił Markeca do Pestki [Od Marqueza do Pestki]*, „Літературна Україна”, online: <http://litukraina>.

kiev.ua/v-d-markesa-do-pestki, [dostęp: 12 stycznia 2013] [rec. *Do zobaczenia w piekle*].

Sobol E., *Kresowa apokalipsa. Dwugłos*, [współaut.: S. Szwarc, „Odra” 2020, nr 9, ISSN 0472-5182 [rec. *Gdyby Polacy nie byli Polakami*].

Spólna A., *Na Wschodzie bez zmian?*, „Miesięcznik Prowincjonalny” 2009, nr 2, ISSN 1506-5391 [rec. *Do zobaczenia w piekle*].

Stańczyk T., *Ludzie, którzy pamiętają*, „Rzeczpospolita” 2009, 7-8 marca, ISSN 0208-9130 [rec. *Do zobaczenia w piekle*].

Szwarc J., *Pestki pytań*, „Akant” 2006, nr 7, ISSN 1429-9054 [rec. *Dziesięć wierszy dla Grosza*].

Szwarc St., *Bez tytułu*, „Topos” 2014, nr 1-2, ISSN 1230-8943 [rec. *Powiedzcie swoim*]. Tenże: *Kresowa apokalipsa. Dwugłos*, [współaut.: E. Sobol, „Odra” 2020, nr 9, ISSN 0472-5182 [rec. *Gdyby Polacy nie byli Polakami*]; *Na Wschodzie bez zmian*, „Twórczość” 2021, nr 7-8, ISSN 0041-4727 [rec. *Diabelska maszyna do szycia*].

Wierzbicki M., *Do zobaczenia na Kresach*, „Lublin, kultura i społeczeństwo” 2009, nr 2-6, ISSN 1733-4330 [rec. *Do zobaczenia w piekle*].

WYWIADY

(wybór w układzie alfabetycznym)

Grzymiel Am., *Walka Dawida z Goliatem*, „wyborcza.pl Radom” 30.03.2018.

Кепа М., *Jedlnia, Kresy a Radom pomiędzy*, „Gazeta.pl Radom” 01.02. 2013.

Кепа А., *Powieść polityczna o czerwcu ’76*, „Gazeta.pl Radom” 12.10. 2013.

Кішченко О., *Письменник існує у невеликому просторі своєї мови...* [Pisarz istnieje w małej przestrzeni swojego języka...], „Zołóta Pektoral” 2013, nr 3 (24) [Ukraina].

Szegda-Pestka D., *Nie bać się życia*, online: https://www.gmina-pionki.pl/strona-2748-wywiad_z_wojciechem_pestka_nie_bac_sie.html [dostęp 18 września 2017], przedr. po zmian. i uzupeł. *Gdyby Polacy nie byli Polakami...* w: *Jedlnia, wieś królewska. Cud, miód i obwarzanki*, red. D. Szegda-Pestka, Radom: Skaut.pl 2019, s. 130-133, ISBN 978-83-63315-46-7.

Worobej I., *He люблю бути модним письменником [Nie lubię być modnym pisarzem]*, „Monitor Wołyński”, Łuck 13.11.2012 [Ukraina].

PUBLIKACJE W CZASOPISMACH (wybór w układzie chronologicznym)

Kość do ogryzania [Reportaż], „Lublin, kultura i społeczeństwo” 2005, nr 1, s. 4-6, ISSN 1735-4330. Tamże: *Do zobaczenia w piekle* [Reportaż], 2005, nr 2, s. 47-50; *Strażnicy pomarańczowej rewolucji* [Reportaż], 2005, nr 3-4, s. 5-9; *Lublin. Podróż na wschód* [Opowiadanie], 2006, nr 2, s. 47-52; *Litwo! Nie moja Ojczyzna* [Reportaż], 2006, nr 3-4, s. 19-22.

Dziewczyna (z Dębina) [Opowiadanie], „Odra” 2006, nr 7-8, s. 86-89, ISSN 0472-5182.

Biełorusy, Biełorusy... [Reportaż], „Lublin, kultura i społeczeństwo” 2007, nr 1, s. 24-27.

Ciemna jutrznia [Wiersze], „Miesięcznik Prowincjonalny” 2007, nr 2, s. 25, ISSN 1506-5391.

Pranie z odroczonym terminem [Opowiadanie], „Lublin, kultura i społeczeństwo” 2007, nr 2, s. 32-35.

Tamże: „*Wołanie z przekłętego kraju*” [Esej], *Nie taka Ukraina straszna* [Reportaż], 2007, nr 3, s. 28-30, 36-37; „*Na pocztówku było słowo*” [Wywiad z W. Jaworowskim], 2007, nr 3, s. 20-21.

Дівчина (з Дембіна) [Opowiadanie: *Dziewczyna (z Dębina)*], przeł. J. Stadnyczenka, L. Chworost, „Безепись” 2007, nr 5-6, s. 91-97 [Charków, Ukraina].

Біпуй (вубіп) [Wiersze], przeł. P. Szczyrzycia, „Гра-ноцловіє” 2007, nr 4, s. 14-15 [Kijów, Ukraina].

Skazany na niewinność, Senna opowieść, Przepis na śmieszne ciasteczka, Stróża, Ballada o żyletce [Opowiadania], „*Twórczość*” 2007, nr 3, s. 35-57, ISSN 0041-4727.

Kolaż z bladym księżycem nad miastem [Reportaż], „Odra” 2008, nr 2, s. 27-32.

Ręka, noga, mózg na ścianie [Reportaż], „Miesięcznik Prowincjonalny” 2008, nr 1, s. 12-15. Tamże: *My z Wórkuty* [Reportaż], 2008, nr 2, s. 10-13; *Nie rzucim świętyń... (Obrachunek z sumieniem)* [Reportaż], 2008, nr 3, s. 11-15.

Czekoladowe piekło (O konkursie literackim „Korona-cia słowa”) [Esej], „*On jest stamtąd skąd wszyscy*”

[Reportaż], „Lublin, kultura i społeczeństwo” 2008, nr 3, s. 54-55, 72-75. Tamże: *Wiersze* [Wiersze], 2008, nr 4, s. 52-53.

Daugawa – rzeka przeznaczenia [Reportaż], „Miesięcznik Prowincjonalny” 2008, nr 4, s. 10-13.

Tamże: *Iwoenec – nieśpieszna podróż skrajem wyobraźni* [Reportaż], 2008, nr 6, s. 11-14.

Zapis zbrodni, czyli „Krew i popiół Drażna” [Reportaż], „Lublin, kultura i społeczeństwo” 2008, nr 5-6, s. 78-80.

Пес з шапкою в пуску, Рецент смішних містечок [Opowiadania: *Pies z czapką w pysku, Przepis na śmieszne ciasteczka*], przeł. A. Bagriana, „Nowa Proza” 2008, nr 12, s. 159-177 [Łuck, Ukraina].

Był sobie mężczyzna. O Jazepie Januszkiewicz... [Reportaż], „*Zwierciadło*” 2009, nr 8, s. 52-57, ISSN 0514-0994.

Pocztówka z Salaspils. Impresja o Knucie Skujenieksie [Nota] „*Twórczość*” 2009, nr 9, s. 145-149.

Балада пра лязе [Opowiadanie: *Ballada o żyletce*], przeł. W. Maciuszenka, „LiM. Litaratura i mastactwa” 21 sierpnia 2009, nr 31, s. 13 [Mińsk, Białoruś].

Емюди. Нічна варта, Це пише сон [Opowiadania: *Etiudy. Nocna warta, To tylko sen*], przeł. O. Kajtajewa, „Wse Swit. Żurnal Inozemnoi Literatury” 2009, nr 9-10, s. 88-93, ISSN 0320-8370 [Kijów, Ukraina].

Простая бєсєдa [Wiersze: *Zwykła rozmowa*], przeł. S. Moreino, „*Wozduch*” 2010, nr 1, s. 179-182, ISSN 1818-8486 [Moskwa, Rosja].

Z Jedlni pod Grunwald [Reportaż], „Lublin, kultura i społeczeństwo” 2010, nr 4, s. 20-24. Tamże: *Białoruś, oby z tego większej biedy nie było...* [Esej], *Pińska szlachta?* [Recenzja], 2010, nr 5, s. 8-9, 78-79. *Syndrom Jagiełły* [Reportaż], „Znad Willi” 2010, nr 4, s. 47-53, ISSN 1392-9712 [Wilno, Litwa].

Przyszedłem, byście zwyciężyli [Wywiad z U. Niaklajeu], „Odra” 2010, nr 12, s. 18-22. Tamże: *Rosja taka jaką jest* [Wywiad z W. Kantorem], 2011, nr 4, s. 2-6. *Będą nas nazywali narodem warcholów* [Reportaż], „Polityka” 2011, nr 25 (14 czerwca), s. 60-64, ISSN 0032-3500.

Miasto po wyroku. 35 lat po wydarzeniach... [Reportaż], „Odra” 2011, nr 6, s. 19-26. Tamże: *Każdego roku w drugą niedzielę lipca modlimy się za pomordowanych* [Wywiad z bp. M. Trofimiakiem], 2011, nr 7-8, s. 14-18.

Добірка віршованих творів [Wiersze: Wybór utworów poetycznych], przeł. A. Bagriana, „Dukla” 2011, nr 5, s. 14-19. Tamże: *Приречений на невинність* [Opowiadanie: Skazany na niewinność], przeł. O. Katajewa, 2011, nr 6, s. 22-27 [Preszów, Słowacja].

Żywot Polaka pocziwego na Łotwie [Reportaż], „Odra” 2011, nr 11, s. 25-30. Tamże: *Co z tą Ukrainą?* [Wywiad z O. Butsenką], 2012, nr 2, s. 23-27.

Takie będą Rzeczpospolite... – rzecz o rektorze radomskiego kolegium ks. Tadeuszu Gackim (1771-1838) [Zarys biografii], „Miesięcznik Prowincjonalny” 2012, nr 2, s. 16-18.

Białoruskie getto (w niebiałoruskiej Białorusi) [Wywiad z A. Chadanowiczem], „Odra” 2012, nr 4, s. 2-7. *Chylę czoła przed życiem* [Reportaż], „Zwierciadło” 2012, nr 5.

Wiara, nadzieja... Miłosz? (Jak powinno być w niebie) [Reportaż], „Odra” 2012, nr 6, s. 32-36.

(Niech to) cholera i Wołyn. Rzecz o powstaniu listopadowym... [Reportaż], „Lublin, kultura i społeczeństwo” 2012, nr 3, s. 20-25.

Pocztówka z Windawy (gdzie morze czyste...) [Reportaż], „Miesięcznik Prowincjonalny” 2012, nr 4, s. 21-26. Tamże: *Rzeczywistość jest cieniem słowa* (Schulz i Gombrowicz: przestrzenie herezji) [Esej], 2012, nr 6, s. 34-37.

«Кроў і непел Дзяжэна» [Reportaż], przeł. A. Pawłyszyn, „Dukla” 2012, nr 4, s. 51-56 [Preszów, Słowacja].

Schulzowskie szlaki w Drohobyczu [Reportaż], „Odra” 2012, nr 11, s. 70-74. Tamże: *Europa jest nudna* [Wywiad z W. Jerofiejewem], 2013, nr 1, s. 2-6; *Drobina pyłu w kosmosie* [Wywiad z R. Gombrowicz], 2013, nr 2, s. 49-53.

A jak Armenia... [Reportaż], „Miesięcznik Prowincjonalny” 2013, nr 2, s. 26-29. Tamże: *Dziennik pośpieszny z podróży po Polsce z Wasylem Słapczukiem (16-20.04.2013 r.)* [Reportaż], 2013, nr 3, s. 24-27.

Niebieska łotewska [Reportaż], *Tam skąd pociągi odchodzą rzadko* [Wywiad z J.M. Nowakowskim „Odra” 2013, nr 5, s. 45-55. Tamże: *Człowiek nie pragnie być Bogiem!* [Wywiad z M. Grinbergiem],

- 2013, nr 7-8, s. 41-44; *Pomarańczowa rewolucja, czyli performance...* [Wywiad z J. Andruchowiczem], 2013, nr 9, s. 60-63.
- Guzik czapka, but... i jeszcze łyżka* [Reportaż], „Miesięcznik Prowincjonalny” 2013, nr 4, s. 25-28.
- Tamże: *Podróż z Paskiem (Zestaw dziwów jak przystało...)* [Reportaż], 2013, nr 5, s. 21-25.
- Psie głosy* [Proza], „Twórczość” 2013, nr 8, s. 58-77.
- Numurš viesls* [Wiersze: *Pokój gościnny*], przeł. M. Salejs, S. Moreino, „Vārds” 2013, s. 101-109, ISSN 2255-7240 [Ryga, Łotwa].
- Pomiędzy wyniesieniem na ołtarze Ojczyzny a potępieniem* [Reportaż], „Miesięcznik Prowincjonalny” 2014, nr 1, s. 21-23.
- Wojna w realu* [Reportaż], „Rzeczpospolita”, dod. „Plus Minus” 5-26 października 2014, s. 12-13, ISSN 1427-9851.
- Nie jest lekko być wolnym narodem* [Wywiad z L. Mieliksetian], „Odra” 2014, nr 11, s. 48-51.
- Snajper. Spokojny człowiek, który zaczął zabijać* [Reportaż], „Gazeta Wyborcza”, dod. „Duży Format”, online: <https://wyborcza.pl/duzyformat/7,127290,17217209,snajper-spokojny-czlowiek-ktory-zaczal-zabijac.html>, [dostęp: 15 stycznia 2015].
- Łotewski wilk* [Wywiad z A. Wilksem], „Odra” 2015, nr 1, s. 29-34. Tamże: *Na wschodzie (Ukrainy) bez zmian* [Reportaż], 2015, nr 4, s. 17-24; *To nie nasza wojna* [Reportaż], 2015, nr 6, s. 10-14, *Śliffocia ze śmiercią w tle* [Reportaż], 2015, nr 9, s. 10-15, 2013, nr 7-8, s. 41-44; *Pomarańczowa rewolucja, czyli performance...* [Wywiad z J. Andruchowiczem], 2013, nr 9, s. 60-63.
- Guzik czapka, but... i jeszcze łyżka* [Reportaż], „Miesięcznik Prowincjonalny” 2013, nr 4, s. 25-28.
- Tamże: *Podróż z Paskiem (Zestaw dziwów jak przystało...)* [Reportaż], 2013, nr 5, s. 21-25.
- Psie głosy* [Proza], „Twórczość” 2013, nr 8, s. 58-77.
- Numurš viesls* [Wiersze: *Pokój gościnny*], przeł. M. Salejs, S. Moreino, „Vārds” 2013, s. 101-109, ISSN 2255-7240 [Ryga, Łotwa].
- Pomiędzy wyniesieniem na ołtarze Ojczyzny a potępieniem* [Reportaż], „Miesięcznik Prowincjonalny” 2014, nr 1, s. 21-23.
- Wojna w realu* [Reportaż], „Rzeczpospolita”, dod. „Plus Minus” 5-26 października 2014, s. 12-13, ISSN 1427-9851.
- Nie jest lekko być wolnym narodem* [Wywiad z L. Mieliksetian], „Odra” 2014, nr 11, s. 48-51.
- Snajper. Spokojny człowiek, który zaczął zabijać* [Reportaż], „Gazeta Wyborcza”, dod. „Duży Format”, online: <https://wyborcza.pl/duzyformat/7,127290,17217209,snajper-spokojny-czlowiek-ktory-zaczal-zabijac.html>, [dostęp: 15 stycznia 2015].
- Łotewski wilk* [Wywiad z A. Wilksem], „Odra” 2015, nr 1, s. 29-34. Tamże: *Na wschodzie (Ukrainy) bez zmian* [Reportaż], 2015, nr 4, s. 17-24; *To nie nasza wojna* [Reportaż], 2015, nr 6, s. 10-14, *Śliffocia ze śmiercią w tle* [Reportaż], 2015, nr 9, s. 10-15,
- Wybierz Gombrowicza [Wywiad z T. Tyczyńskim], 2015, nr 10, s. 63-67; *Sny braci Karamazow* [Reportaż], 2015, nr 11, s. 10-17; *Petro samozwaniec. Strażnik prezydenckiego pałacu* [Reportaż], 2015, nr 12, s. 29-35; *Książka to moja religia* [Wywiad z M. Ślaboszpyskim], 2016, nr 2, s. 40-44.
- Ludzie skrzywdzeni* [Reportaż], „Tygodnik Powszechny” 19 czerwca 2016, nr 25, s. 48-51, ISSN 0041-4808.
- Ks. Roman Kotlarz – *ikona Czerwca '76* [Reportaż], „Odra” 2016, nr 6, s. 32-40. Tamże: *Gdyby Polacy nie byli Polakami* [Reportaż], 2016, nr 7-8, s. 74-80; *Nazywają nas Kościołem Moskwy, Kremļa, Putina, Janukowycza...* [Wywiad z bp. A. Drabynką], 2016, nr 9, s. 40-46.
- Wojna – to my* [Reportaż], „Tygodnik Powszechny”, dod. „Conrad” nr 3 z 23 października 2016, nr 43, s. 20-22.
- Wojna nie jest celem* [Wywiad z W. Slapczukiem], „Odra” 2016, nr 11, s. 45-50. Tamże: *Teraz także sumienie będzie na sprzedaż* [Wywiad z W. Kuprianowem], 2017, nr 1, s. 19-27.
- Widziałem wszystko* 2017, nr 1-2, s. 60-67.
- Upiory przeszłości* [Wywiad z A. Pawłyszynem], „Odra” 2017, nr 5, s. 33-38. Tamże: *Na froncie (dez)informacji* [Reportaż], 2017, nr 6, s. 12-19; *Rzeczy i zdarzenia pospolite Knuta Skujenieksa* [Reportaż], 2017, nr 9, s. 32-38; *Poszukiwany żywy lub martwy* [Reportaż], 2017, nr 10, s. 29-37.

Która strona odwrotna... (tropem niedopowiedzianego reportażu) [Reportaż], „Lublin, kultura i społeczeństwo” 2017, nr. 4, s. 72-77.

Bipui [Wiersze], przeł. W. Słapczuk, „Kyiw” 2017, nr 5-6, s. 132-135, ISSN 0208-0710 [Kijów, Ukraina].

Miał być raj, jest Krym [Reportaż], „Odra” 2018, nr 1, s. 17-27. Tamże: *Życie bez gwarancji na życie* [Reportaż], 2018, nr 3, s. 23-30; *Twarze legendy, Wilhelm Kotarbiński (1848-1921)* [Reportaż], 2018, nr 4, s. 61-65; *Nie sposób codziennie golić się bez patrzenia w lustro* [Wywiad z S. Borszczewskim], 2018, nr 6, s. 24-29; *Gra o historii i pamięć* [Reportaż], 2018, nr 7-8, s. 47-54; *Marzenia, czyli jak żyć godziwie* [Reportaż], 2018, nr 11, s. 49-55.

Poezja (aućip) [Wiersze (wybór)], przeł. W. Słapczuk, „Dukla” 2018, nr 6, s. 2-11.

Cerkiew bez Putina [Reportaż], „Odra” 2019, nr 3, s. 19-26. Tamże: *Historia jednego uniwersytetu* [Reportaż], 2019, nr 4, s. 25-29.

Don Kichot z ulicy Zacepy. O życiowych wyborach i twórczości Wasyla Słapczuka [Esej], „Kultura Enter” 2019/3 nr 89, online: <https://kulturaenter.pl/article/don-kichot-z-ulicy-zacepy/> [Dostęp: 22 grudnia 2019].

Ktokolwiek jesteś bez Ojczyzny [Wywiad z N. Taylor], „Odra” 2019, nr 10, s. 39-46. Tamże: *Prezydent czy sługa (narodu)?* [Wywiad z W. Słapczukiem], 2019, nr 12, s. 19-23.

Biblioteka Polska w Londynie: być albo nie być? [Wywiad z D. Platt], „Lublin, kultura i społeczeństwo”

2019, nr 6, s. 50-54. Tamże: *Refleksja na zadany temat* [Esej], 2019, nr 7, s. 79.

Tikejimas, viltis... Miłoszas [Reportaż: *Wiara, nadzieja... Miłosz*], „Naujoji Romuva”, 2020 nr 1, s. 61-63, ISSN 1392-043.

Rosja: codzienność w feudalnym kraju [Wywiad z I. Bielowem], „Odra” 2020, nr 3, s. 21-27.

Po kropce. Wiersze [Wiersze], „Lublin, kultura i społeczeństwo” 2020, nr 2, s. 3.

Lach, Żyd i sobaka. Józef Łobodowski... [Reportaż], „Odra” 2020, nr 5, s. 49-53.

Wrabce neolietaju [Opowiadanie: *Wróble nie odlatują*] przeł. I. Jackanin, „Romboid” 2020 nr 7, s. 25-34, ISSN 10231-674 [Bratysława, Słowacja].

Errata do Katynia. A wspomnienia Ferdynanda Goetla [Reportaż], „Odra” 2020, nr 12, s. 49-54; *Zapraszam do piekła* [Reportaż], 2021, nr 7-8, s. 23-28, *Ukraina po trzydziestu latach* [Wywiad z A. Savenieciem], 2021, nr 10, s. 36-45.

Wojciech Pestka – życiorys

(ur. 1951) poeta, prozaik, tłumacz, reporter, scenarzysta.

Urodzony 27.11.1951 w Pionkach, syn Władysława i Zofii z domu Rojek. Uczęszczał do Liceum Ogólnokształcącego w Pionkach. W roku 1969 podjął studia na kierunku matematycznym Wydziału Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego Uniwersytetu Wrocławskiego. Założyciel Teatru Studenckiego „Tremo”. W 1972 roku przeniósł się na Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Studia ukończył i pracę magisterską obronił w 1974. Debiutował na łamach lubelskiego dwutygodnika „Kamena”

w 1972. Należał do skandalizującej grupy poetyckiej „Samsara” (twórczość kolektywna), uczestniczył we wspólnych publikacjach i prowokacjach poetyckich, współpracował z Radiem Akademickim UMCS – prowadził cotygodniową audycję o filozofii Wschodu. W 1973 zawarł związek małżeński z Danutą Szegdą. Od grudnia 1974 do końca września 1975 roku pracował jako programista komputera Honeywell w Zakładzie Elektronicznej Techniki Obliczeniowej Huty Szkła Okiennego w Sandomierzu. W tym okresie był związany z Tarnobrzeskim Klubem Literackim. Od października 1975 roku do września 1980 roku był pracownikiem naukowym Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie. Pracując na uczelni, jednocześnie prowadził klub studencki „Tunel”, był współorganizatorem III Ogólnopolskich Konfrontacji Poetyckich Częstochowa – Kłobuck '76, przewodniczył Korespondencyjnemu Klubowi Młodych Pisarzy, współtworzył Teatr Studentów wsp. Relegowany z uczelni w 1980 z wilczym biletem (z powodów politycznych, bez możliwości podjęcia pracy), osiadł na wsi. Został rolnikiem, właścicielem gospodarstwa (4,34 ha) we wsi Poświętne w gminie Pionki.

Współzałożyciel działającego od 2007 na rzecz regionu Stowarzyszenia JEDLŃIA, współtwórca lokalnego pisma „Nasza Jedlnia”, redaktor i wydawca serii reprintów i opracowań o tematyce regionalnej, inicjator lokalnych działań na rzecz ochrony materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturalnego. Członek redakcji dwumiesięcznika „Lublin, Kultura

i Społeczeństwo”, juror Międzynarodowej Nagrody Literackiej im. Józefa Łobodowskiego. Publikował m.in. w „Twórczości”, „Odrze”, radomskim „Miesięczniku Prowincjonalnym”, częstochowskiej „Galerii”, inycydentalnie w „Polityce”, „Tygodniku Powszechnym”, „Plusie-Minusie” (dodatek „Rzeczpospolitej”), „Dziennym Formacie” („Gazeta Wyborcza”). Autor tłumaczeń z języka białoruskiego, rosyjskiego, ukraińskiego. Członek Lubelskiego Oddziału Stowarzyszenia Pisarzy Polskich.

Uchonorowany m.in. odznaczeniem „Zasłużony dla Kultury Polskiej” (2013), medalem „Za Wierność Przesłaniu Poety” (Ukraińska Fundacja Kultury, 2015), brązowym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2017), „Medalem 700-lecia Miasta Lublin” (2018), „Medalem 450-lecia Unii Lubelskiej” (2019).

Strona autorska: www.wojciechpestka.pl

oprac. D. Szegda